

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ของเด็กอายุ 4 - 8 ปี
2. เพื่อศึกษาลำดับชั้นขององค์ประกอบของความเข้าใจทางอารมณ์ ในแต่ละระดับอายุ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนในกรุงเทพมหานคร อายุระหว่าง 4 - 8 ปี จำนวน 50 คน ประจำปีการศึกษา 2540 โดยแบ่งเป็น 5 ระดับอายุ คือ 4 ปี 4 เดือน - 4 ปี 8 เดือน , 5 ปี 4 เดือน - 5 ปี 8 เดือน , 6 ปี 4 เดือน - 6 ปี 8 เดือน , 7 ปี 4 เดือน - 7 ปี 8 เดือน , 8 ปี 4 เดือน - 8 ปี 8 เดือน ระดับอายุละ 10 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 50 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกระทำโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามระดับอายุที่ต้องการศึกษา โดยวิธีการสำรวจข้อมูลจากทะเบียนประวัตินักเรียน หลังจากนั้นจึงทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับอายุ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ต้องการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สถานการณ์ต่าง ๆ 12 สถานการณ์ ที่ได้รับการออกแบบมาใช้กับอารมณ์ต่าง ๆ ทั้งหมด 4 อารมณ์ ประกอบด้วย อารมณ์โกรธ ดีใจ เสียใจ ตกใจ
2. ภาพวาดการ์ตูนเด็กผู้หญิง และเด็กผู้ชาย แสดงอารมณ์หลัก 4 อารมณ์ ประกอบด้วย อารมณ์โกรธ ดีใจ เสียใจ ตกใจ และรูปวาดที่แสดงความเข้มของอารมณ์หลักแต่ละอารมณ์ อารมณ์ละ 3 รูป
3. แบบบันทึกคำตอบ

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้เด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับอายุ และให้เด็กเข้าพบเป็นรายบุคคล จากนั้นให้เด็กทำความเข้าใจกับภาพวาดสัญลักษณ์แสดงอารมณ์ต่างๆ และภาพวาดแสดงความเข้มของอารมณ์ต่างๆ (ภาคผนวก ข. รูป ก.) แล้วจึงเล่าเหตุการณ์

ที่สร้างมาเป็นตัวอย่างเพื่อให้เด็กเข้าใจถึง การแยกแยะอารมณ์ ความเข้มของอารมณ์ การร่วมกันของอารมณ์ และทิศทางของอารมณ์ก่อน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้เล่าถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้ง 12 สถานการณ์ และให้เด็กตอบถึงความรู้สึกในแต่ละสถานการณ์ โดยที่ภาพวาดการ์ตูนที่ใช้ในการวิจัย (ภาคผนวก ข. รูป ข.) ให้ตรงกับอารมณ์ และความเข้มของอารมณ์ตามที่เด็กรู้สึก หลังจากนั้น ผู้วิจัยบันทึกคำตอบของเด็กลงในแบบบันทึกคำตอบทั้ง 12 สถานการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้นำแบบบันทึกคำตอบของเด็กมาบันทึกลงในแบบบันทึกพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ และองค์ประกอบความเข้าใจอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย การแยกแยะอารมณ์ ความเข้มของอารมณ์ การร่วมกันของอารมณ์ และทิศทางของอารมณ์ที่ร่วมกันในแต่ละกลุ่มอายุ
2. นำข้อมูลจากแบบบันทึกพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ และองค์ประกอบของความเข้าใจอารมณ์ของเด็กในแต่ละกลุ่มอายุ มาจัดลำดับขั้นพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ของ Wintre & Vallence (1994)
3. วิเคราะห์ลำดับขั้นพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ ในแต่ละกลุ่มอายุเป็นเปอร์เซ็นต์
4. นำเปอร์เซ็นต์ขององค์ประกอบของความเข้าใจอารมณ์ในทุกกลุ่มอายุมาแสดงในรูปแบบแผนภูมิแท่ง
5. สรุปพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ของเด็กไทยในแต่ละกลุ่มอายุ

ผลการวิจัย

1. เด็กไทยอายุ 4 ปี จำนวน (60 เปอร์เซ็นต์) มีพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ในระดับที่ 1 โดยเด็กสามารถแยกแยะอารมณ์ได้ถูกต้องและรวมถึงความเข้มของอารมณ์ในหนึ่งอารมณ์ได้ แต่เด็กไทยวัย 4 ปี ในงานวิจัยนี้ยังไม่ถือว่า มีพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ในระดับที่ 1 ตามเกณฑ์พัฒนาการของ Piaget (1952) แต่เด็กไทยวัย 4 ปี กำลังเข้าสู่พัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ในระดับที่ 1
2. เด็กไทยอายุ 5 ปี และ 6 ปี มีพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ในระดับที่ 1 โดยเด็กสามารถแยกแยะอารมณ์ได้ถูกต้อง และรวมถึงความเข้มของอารมณ์ในหนึ่งอารมณ์ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

3. เด็กไทยอายุ 7 ปี มีพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ในระดับที่ 2 โดยเด็กสามารถแยกแยะอารมณ์การร่วมกันของอารมณ์ที่มากกว่าหนึ่งอารมณ์ ในทิศทางของอารมณ์ที่เหมือนกัน และมีระดับความเข้มของอารมณ์ในระดับที่สูงสุด หรือต่ำสุดสามารถเกิดขึ้นในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้

3. เด็กไทย 8 ปี มีพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ในระดับที่ 3 โดยเด็กสามารถแยกแยะอารมณ์ การร่วมกันของอารมณ์ที่มากกว่าหนึ่งอารมณ์ ในทิศทางของอารมณ์ที่เหมือนกัน และมีระดับความเข้มของอารมณ์ 2 อารมณ์ ในระดับที่แตกต่างกัน สามารถเกิดขึ้นในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้จนกระทั่งเด็กอายุ 9 ปี เด็กไทยอายุ 9 ปี จำนวน 60 เปอร์เซ็นต์ จึงสามารถเข้าสู่พัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ในระดับที่ 4 ได้ โดยเด็กสามารถแยกแยะอารมณ์ การร่วมกันของอารมณ์ ที่มีมากกว่าหนึ่งอารมณ์ในทิศทางของอารมณ์ที่ต่างกัน และมีระดับความเข้มของอารมณ์ 2 อารมณ์ ในระดับที่แตกต่างกันสามารถเกิดขึ้นในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้ แต่ตามเกณฑ์พัฒนาการของ Piaget(1952) ด้วยเหตุนี้เด็กไทยอายุ 9 ปี จึงยังมีพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ในระดับที่ 3 แต่กำลังเข้าสู่พัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ในระดับที่ 4

4. พัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ของเด็กไทยวัย 4 - 8 ปี ในงานวิจัยนี้ มีความเข้าใจอารมณ์ที่ซับซ้อนเพิ่มมากขึ้นไปตามอายุที่มาก อายุของเด็กจะเกี่ยวข้องกับระดับความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ และรูปแบบขององค์ประกอบของความเข้าใจอารมณ์ที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบในตัวแปรอื่น ๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมทางสังคม ศาสนา และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อดูว่าจะมีผลต่อพัฒนาการความเข้าใจอารมณ์ของเด็กหรือไม่
2. ควรศึกษาพัฒนาการทางอารมณ์ในเพศชาย และหญิง ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ในงานวิจัยครั้งต่อไป
3. ในการศึกษาพัฒนาการทางอารมณ์ ควรลดขั้นตอนของการใช้ภาษาในเด็กเล็ก โดยการให้เด็กบ่งบอกถึงความเข้าใจอารมณ์ โดยการระบุจากรูปภาพเพียงอย่างเดียว และการใช้สถานการณ์ต่าง ๆ ในงานวิจัยควรใช้สถานการณ์ที่เด็กเคยประสบ หรือคุ้นเคยในชีวิตประจำวันในการบ่งชี้ถึงอารมณ์ต่าง ๆ

4.ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนเด็กระดับอายุ 4 - 8 ปี กล่าวคือ ครูผู้สอนควรให้ความสนใจพัฒนาความคิด ความเข้าใจของเด็กในเรื่องนี้ เพื่อจะได้เข้าใจถึงความสามารถของเด็กในแต่ละระดับต่าง ๆ พร้อมสนับสนุนให้เด็กได้เข้าใจมากยิ่งขึ้นด้วยการอบรมสั่งสอน ให้เด็กได้เข้าใจถึงความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับอารมณ์และการแสดงออกทางอารมณ์ที่ถูกต้องตลอด จนสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาแสดงความคิดเห็น ความเข้าใจของตนเองอย่างเหมาะสมต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย